

The study structures the Islamic state system revenues that it receives in controlled areas. Particular attention is paid to the oil sector and the so-called taxation system that IS implemented on seized territories.

Equally important is the aspect of foreign funding. In particular, the article highlights such important sources of IS incomes as financing by private individuals and non-government funds. Article also shows the latest technologies in terrorists fundraising, such as crowdfunding.

Authors examine various aspects of the financing of the Islamic State and its influence on the development of this terrorist organization.

Keywords: terrorism, extremism, Islamic State, funding.

УДК 327.7:061.1ЄС(045)

О. Грінько

ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ТА ЕТАПИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У статті були проаналізовані підходи до визначення початку і етапів формування регіональної політики ЄС. У сучасній історіографії, яка присвячена вивченню регіональної політики ЄС відсутні єдині оцінки як з питань її початку, так і по виділенню етапів її розвитку. Автор розглянув існуючі підходи до періодизації регіональної політики ЄС і критерії які автори кладуть в основу пропонованої періодизації регіональної політики. Висунуті критерії залежать від того, який аспект регіональної політики аналізується. Економісти в якості критеріїв періодизації беруть зміни економічних і фінансових механізмів регіональної політики, трансформацію її цілей. Політологи акцентують увагу на якісні зміни, які відбуваються в характері відносин «центр-регіони» і перетворення останніх в повноправних партнерів в політичних процесах. Частина дослідників визначили критерії періодизації характером розвитку правової основи регіональної політики і зміни кількісного складу ЄС.

Ключові слова: ЄС, регіональна політика, інтеграція, регіон.

Україна, яка стала на шлях політичної, соціально-економічної модернізації після «Революції Гідності», реалізує цю політику в контексті європейського вибору, підписавши Угоду про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом. В контексті тих реформ, які здійснюються сьогодні в країні, одним з пріоритетів є необхідність модернізації регіональної політики. Актуальність вирішення цієї задачі стала особливо очевидна у зв'язку з подіями на Сході України.

Визначивши свій європейський вибір в якості кінцевої мети якою мають стати вступ в ЄС та НАТО, Україна повинна відповідати соціально-економічним, політичним стандартам, які діють в країнах ЄС. Це у повній мірі стосується й регіональної політики. Досвід становлення та реалізація наднаціональної регіональної політики Європейського Союзу представляє для України великий інтерес. Досвід накопичений ЄС в галузі реалізації та розробки регіональної політики важливий як з точки зору розробки теоретичних підходів, так і використання тих механізмів та методик, розроблених в рамках ЄС для її реалізації. Регіональна політика ЄС інтенсивно вивчається як українськими, так й закордонними дослідниками. Різноманітні аспекти регіональної політики ЄС відображені в цілому ряді робіт українських дослідників. Це праці М. Гало, Л. Алмаші, Б.М. Данилишина, В.В. Плипіва, А.П. Маєва, О.П. Полікарпової, В. Кифяк,

Є.А. Ерфан, О.І. Глеба, В. Антошкіної, О. Кирпичова, К.С. Брензовій, О. Гончарової та інші. Ця проблема знайшла широке відображення в російській історіографії, яка нараховує сотні статей та монографій, які досліджують регіональну політику ЄС. Особливо необхідно виділити праці Борко, Г. Ярового, Т. Зоповой, И. Бусишной, Т. Базаренко, та колективну монографію «Регіональна політика: закордонний досвід та російські реалії», виданої в 2015р. Серед західних дослідників це праці Л. Снайдера, Дж. Марка, А. Хюррела, Ф. Барка, Дж. Батчер та інші.

У той же час, не дивлячись на наявність значної кількості праць, ряд аспектів, пов'язаних з вивченням регіональної політики ЄС не знайшли достатнього глибокого відображення в науковій літературі і не мають однозначних оцінок. Це в повній мірі стосується й теми нашої статі. Її мета – дослідити існуючі підходи та оцінки, які пов'язані з початком регіональної політики та хронологічними рамками етапів її розвитку. Як показує проведений аналіз історіографії дослідники не мають єдиних підходів та критеріїв до визначення етапів у розвитку регіональної політики ЄС.

Проведений аналіз показує, що немає однозначного підходу до визначення початку регіональної політики ЄС. Ряд дослідників визначають її початком 1951 р., таким чином пов'язуючи її безпосередньо з початком інтеграційних процесів - створенням Європейської спільноти з вугілля та сталі. Це, за оцінками деяких авторів, був так званий підготовчий етап, рамки якого у деяких завершується 1957 р. зі створенням закладів Європейської економічного співтовариства. Ряд авторів доводять цей етап до 1975 р.

Аргументи прихильників цього підходу до визначення хронологічних рамок першого етапу становлення регіональної політики зводяться до того, що вони вважають, що засновники «Спільного ринку» з самого початку його формування усвідомлювали ту небезпеку, яку може представляти для інтеграційного процесу наявність регіональних диспропорцій [16]. І вже цей період характеризується початком спільних дій у боротьбі з безробіттям у тих регіонах, де закривались вугільні шахти, було організовано переселення та перенавчання тих, хто залишився без роботи. У період 1954 – 1965 рр. на це було направлено 98 млн. дол. США, пере навчання пройшло 315 тисяч робітників. Була здійснена «реконверсія», на яку було витрачено до 1967 р. 104 млн. дол. США. Ось ці спільні дії і треба вважати, на їх думку, початком зародження регіональної політики ЄС, яка була чітко сформульована в Преамбулі Римського договору 1957 р. [6; 13].

Ряд дослідників розглядають 1957 р. початком першого етапу регіональної політики ЄС, так як саме в цьому році інтеграційний процес в Європі вступив в нову якісну стадію і було надане чітке визначення регіональної політики [1; 5; 16]. «Необхідно посилювати єдність наших економічних та гарантувати їх гармонічний розвиток, згладжуючи різниці між регіонами та долаючи відсталість найменш розвинутих регіонів» [23].

Саме поява цього формулювання в Римському договорі, як вважають прихильники даної періодизації, поклато початок комунітарній регіональній політиці. Одразу після цього створюються механізми її реалізації. Так, в 1968 р. створюється Генеральний директорат з регіональної політики, в 1973 р. з'являється пост Комісара з регіональної політики.

Український дослідник С.О. Маковський зазначає, що прихильників такого підходу до періодизації регіональної політики відрізняє те, що в цей період Співтовариство ініціювало, хоча в обмежених розмірах регіональну політику. У той же час створювалися перші комунітарні структури. Головний акцент був зроблений на соціально-економічний розвиток. Регіони в цей період не розглядались як партнери чи учасники регіональної політики, ні державою, ні співтовариством. Особливістю цього на

думку дослідників було те, що ключова роль в регіональній політиці віддавалась державі [10; 9]. З такою оцінкою згодні й ряд інших дослідників [13; 17]. Третій етап з розвитку регіональної політики С.О. Маковський визначає з кінця 80-х рр. ХХ ст. по теперішній час. При характеристиці особливостей цього етапу він робить акцент на зміну ролі регіонів, пов'язаних з посиленням їх впливу на політику держави, а також на формування в цей період нової моделі відносин «центр-регіон», в наслідок імплементації державами принципу субсидіарності [13].

Ряд західних досліджень визначають початок регіональної політики тільки з 1975 р. Аргументом такого підходу є те, що саме в цей період створюється Комісія з регіональної політики та починає діяти Європейський фонд регіонального розвитку (ЄФРР). З таким підходом згодні й деякі російські дослідники [2; 22]. В основу цього підходу до періодизації регіональної політики дослідники кладуть процес формування правової бази, її ідеології та механізмів її реалізації. В цьому контексті перший етап регіональної політики закінчується у кінці 90-х років та другий етап починається з 2000 р. та продовжується до теперішнього часу.

Якщо у визначенні хронологічних меж першого етапу регіональної політики ми бачимо різні підходи, то хронологічні межі другого етапу становлення регіональної політики Європейського Союзу у більшості дослідників практично збігаються. Вони його визначають з 1975 р. по 1988 р. Співпадають й якісні характеристики суті цього етапу. Так, аналізуючи регіональну політику цього періоду практично всі відзначають, що в цей період починають реалізовуватися якісно нові підходи як до розуміння регіональної політики, так й механізмів її реалізації. Це було обумовлено тим, що проведений аналіз показав її неефективність у тому виді в якому вона реалізовувалась раніше. З метою збільшення її ефективності та більш тісної ув'язки з процесами інтеграції починається перехід від регіональної політики до структурної політики. Розробляється новий підхід до організації території, коли в основу кладеться стимулювання в проблемних регіонах автономних механізмів, тобто їх внутрішніх потенціалів [1; 16; 17; 22].

Відзначаючи відмінні риси цього етапу С.О. Маковський вказує, що для нього характерні кардинальні зміни основ проведення регіональної політики як в інституційно-організаційному, так й в фінансовому плані. Важливим стало залучення регіонів до посилення в політичному процесі як на державному, так й на гуманітарному рівні, у відповідності до автономізації регіонів [6; 13]. О. Савка відзначає також те, що саме в цей період регіональна політика стала охоплювати всю територію Співтовариства та характеризуватися наступальним розвитком [16].

Тобто регіональна політика на цьому етапі трансформується в структурну, метою якої є не видання бідному регіону якоїсь суми, а вкладення в трансформацію регіональних економічних структур при більш ефективному використанні власних ресурсів регіону та його специфіки. При цьому ЄФРР став одночасно і структурою, так й механізмом перерозподілу бюджетних коштів Співтовариства. Особливістю цього етапу на думку дослідників, є те, що головна роль у прийнятті рішень стосовно цілей асигнування в галузі регіональної політики приналежала національним урядам [6; 22].

Закінчення цього етапу деякі дослідники відносять до 1985 р. коли була прийнята Середземноморська інтегрована програма (ІМР – Integrated Mediterranean Program), ціллю якої стало надання допомоги регіонам Франції, Італії, а також країнам, які готуються до вступу в ЄС. Це – Греція, Іспанія, Португалія. В той же час відбувається поворот до політики об'єднання, концепція якої була запропонована Ж. Делороя. Її метою було як можна швидше залучити субдержавні актори до загальноєвропейському процесу прийняття рішень.

В цілому же практично всі автори сходяться на том, що другий етап розвитку регіональної політики охоплює період з 1975 р. по 1988 р. та оцінки змісту суті тих якими характеризується розвиток регіональної політики в цей період практично не має розбіжностей. Наступний етап в розвитку регіональної політики ЄС знову різняться. Значна кількість дослідників визначають третій етап починається з 1988 р. і по теперішній час, визначаючи його як сучасний етап розвитку регіональної політики ЄС. В той же час ряд дослідників виділяють третій та четвертий, тобто сучасні етапи в розвитку та трансформації регіональної політики ЄС. Так, ряд авторів третій етап визначають хронологічними рамками 1988 -1999 рр. Критерії виділення цього періоду для них стали реформи 1988 р. та підписання Маастрихтського договору та реформа структурної політики 1999 р. [5; 22]. Цей етап вони визначають як реформаторський. Мета реформ – це розпочати процес, який би привів до конвергенції політики співтовариства у різних сферах та усунули конфлікт з іншими політичними напрямками Співтовариства. Регіональна політика повинна трансформуватися в структурну політику мета якої є економічне та соціальне об'єднання. Саме в цей період були розроблені п'ять основних принципів європейської регіональної політики (політики об'єднання) та керування структурними фондами ЄС. Це Координація, концентрація, програмування, додатковість, партнерство [21, с. 7].

В деяких дослідженнях третій етап охоплює період 1988 – 2004 рр., де межею слугує масштабне розширення ЄС, вступом до нього країн Центральної та Східної Європи. Цей процес на думку прихильників, справив вплив на реалізацію регіональної політики, яка повинна була бути адаптована до нових реалій. Країни, які вступили відставали в соціально-економічному розвитку від країн ЄС за всіма показниками та знаковість проведення регіональної політики є в цих умовах набувало особливу важливість та актуальність для подальшого розвитку ЄС та поглиблення інтеграційних процесів всередині нього, пов'язаних з планами розробки та прийняття Конституції [12].

Межі четвертого етапу вони визначають з 2004 р. по теперішній час. Виокремлення четвертого етапу розвитку в регіональній політиці ЄС характерно для вчених-економістів. В основу своєї періодизації вони кладуть фінансові плани розвитку ЄС, показники економічного розвитку регіонів, еволюцію механізмів фінансування та економіко-соціальних цілей, які стоять в той чи інший період реалізації регіональної політики. Це 1957-1975 рр. – перший етап, 1975 – 1988 рр. – другий етап, 1988 – 2000 рр. – третій етап, з 2000 р. і по теперішній час – четвертий етап. Для них характерно тісна ув'язка розвитку регіональної політики ЄС зі спільним планом його економічного та фінансового розвитку. Так, початок четвертого етапу вони пов'язують з прийняттям у березні 1999 р. на засіданні Європейської Ради у м. Берлін чергового семирічного плану фінансового та економічного розвитку, який отримав назву «Agenda - 2000» (Порядок денний – 2000) строком на 2000 – 2007 рр. Прийняття кожного семирічного плану вносило значні корективи до регіональної політики ЄС, тому ряд дослідників характеризують четвертий етап, як етап в межах якого відбувається процес модернізації регіональної політики ЄС, котрий тісно пов'язаний з прийняттям чергового семирічного плану розвитку. Так, під час реалізації плану 2000 – 2007 рр. були чітко сформульовані та реалізовані п'ять принципів в діяльності механізмів реалізації регіональної політики, які були згадані раніше. В цей період у повному обсязі починає діяти система номенклатурно-територіальних одиниць статистики (NUTS), яку почали формувати в 1988 р., що дозволило сформувати чітку ієрархію всіх регіонів країн ЄС [10; 19].

Семирічний план розвитку ЄС на 2007 – 2013 рр. також вніс корективи до регіональної політики, продовживши курс на її модернізацію. В цей період вона отримала нове найменування «Політика регіонального та локального розвитку». Курс на модернізацію був продовжений і в наступному семирічному плані, прийнятому на 2013

– 2020 рр. Цей план вніс істотні зміни до регіональної політики, ставши «Політикою об'єднання». Новим моментом в її реалізації стало виокремлення за рівнем розвитку не двох, а трьох груп регіонів для їх фінансування із структурних фондів ЄС, які відповідають за політику «об'єднання». З'являється поняття «регіон перехідного типу» (раніше ці регіони відносилися до цілі «регіональна конкуренція») [15, с. 20].

Другою новацією стало виділення 11% асигнувань структурних фондів ЄС за напрямком «Інвестиції для зростання та зайнятості» та чотирьох ключових принципів. До них відноситься підтримка НІОКР, інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) малого бізнесу та низьковуглецевої економіки. На чотири ключових пріоритетів планується витратити менше 40% коштів.

Цей період характеризується також спрощенням процедур та формальностей під час прийняття рішень та посилення координації регіональної політики з іншими напрямками наднаціональної політики.

Економічні критерії були покладені в основу періодизації і російськими дослідниками Д. Бедерак, яка виділяє два етапи в її розвитку. Перший з 1951 р. до 1988 р., на цьому етапі за її думкою були закладені основи майбутньої політики об'єднання. Характерними рисами цього етапу є створення фінансових механізмів її реалізації на Європейську Комісію. Головним недоліком цього етапу є на її думку її «націоналізація», головними розподільниками коштів були держави. Прийняття нових членів у 80-х роках потребував кардинальних реформ регіональної політики [4]. В результаті в 1988 р. була проведена реформа, яка поклала початок саме політиці об'єднання. З цього часу починається другий етап у розвитку, який триває до сіх пір. Як і раніше згадані автори В. Чужиков вона розглядає подальший процес трансформації регіональної політики в контексті реалізації семирічних фінансово-економічних планів ЄС. Головними відмінними рисами цього етапу вона вважає введення в оборот багаторічних фінансових планів, перехід політики з національного на регіональний рівень, модернізація цілій регіональної політики [19, с. 61].

Таким чином, ми бачимо, що дослідники-економісти виділяють в ході реалізації регіональної політики на її сучасному етапі ряд етапів, пов'язаних з реалізацією семирічних планів розвитку ЄС, взявши за критерії фінансове забезпечення, механізми забезпечення та цілі.

Принципово відмінний підхід у виділенні етапів становлення регіональної політики ЄС запропонувала А.В. Сорокіна. За основу своєї періодизації вона поклала існуючі на сьогодні підходи в економічній науці до подолання нерівномірності соціально-економічного розвитку. Перший підхід – це діяльність федерального уряду. Другий – активна бюджетна політика самого регіону. В контексті такого підходу вона виділяє перший етап (50-60 роки ХХ ст.) коли діють так звані дирижестська модель регіональної політики, коли домінував перший підхід, та вирішальна роль належала державі та наднаціональним структурам. Другий етап – це 70-80-і роки ХХ ст., коли реалізується неоліберальна модель, в ході якої в главу кута регіональної політики був покладений не принцип соціальної справедливості, а принцип господарської ефективності або екологічної виправданості. В 90-х роках ХХ ст. починається новий етап, який триває й по нинішній час, який характеризується узагальненням найкращих практик дирижизму та неолібералізму враховуючи формування постіндустріального та інформаційного суспільства [18].

На наш погляд, цікавим є підхід ряду авторів, які пов'язують початок четвертого етапу з розвитком регіональної політики ЄС з 2004 р. Головними аргументами для її виділення цієї дати стали дві події. Це процес розширення ЄС та початок реалізації ЄС «Європейської політики сусідства», яку почали розробляти в 2003-2004 рр. та остаточно затвердженої Регламентом ЄС №1638 Європейського парламенту від 2 жовтня 2006 р. І

вже в семирічному плані на 2007 – 20113 рр. її фінансова підтримка склала понад 11 млрд. євро [1]. Зв'язок між політикою сусідства та регіональною політикою ЄС особливо активно досліджують українські автори, підкреслюючи ярко виражений їх взаємозв'язок.

Проведений аналіз показав те, що на сьогодні не існує чітких критеріїв при виділенні етапів розвитку регіональної політики. В багато чому обумовлено на наш погляд складністю та багатовекторністю самого змісту регіональної політики. Ключою в себе всі аспекти життя суспільства всі економічних, фінансових до культурно-етнічних, її вивчення потребує комплексного підходу. Більшість дослідників з питань регіональної політики присвячені окремим її напрямкам. Звідси й різні підходи до визначення критеріїв, у визначенні етапів її розвитку. Економісти в основу періодизації кладуть трансформацію пов'язану зі зміною цілей, економічних та фінансових механізмів її реалізації. Політологи, юристи беруть за основу формування та трансформацію принципів, ідеології регіональної політики, створення правової бази для її реалізації. Фахівці в галузі управління акцентують увагу на етапах формування нових рівнів керування в межах ЄС та нової моделі відносин «центр-регіони» в межах держави. Зміни в цьому плані, які відбуваються в наслідок реалізації регіональної політики визначається критерієм для її періодизації. Ряд дослідників ґрунтують свою періодизацію на суто політичних показниках, пов'язуючи її з розширенням країн-учасниць ЄС. На наш погляд найбільш переконливою періодизацією, яка включає в себе чотири етапи: перший етап 1951 – 1957 рр., другий етап 1957 – 1988 рр., третій етап 1988 – 1999 рр., четвертий етап 2000 р.– до теперішнього часу. Така періодизація найбільш повно на наш погляд відображає ті якісні та якісні параметри становлення, розвитку та її модернізації, які були характерні для регіональної політики ЄС. У той же час слід відмітити, що існуючі н сьогодні підходи до періодизації регіональної політики та характеристики етапів її розвитку практично не відображають її соціально-гуманітарну складову.

Список використаної літератури

1. Антошкіна В. Еврорегиони як складова регіональної політики ЄС та європейської політики сусідства / В. Антошкіна, О. Кирничов // Підприємництво, господарство, право. – 2010. - № 10. – С. 110 – 113; Antoshkina V. Evrorehiony yak skladova rehionalnoi polityky YeS ta yevropeiskoi polityky susidstva / V. Antoshkina, O. Kurnychov // Pidpryiemnytstvo, hospodarstvo, pravo. – 2010. - № 10. – S. 110 – 113
2. Артболевский С. С. Западный опыт реализации региональной политики: возможности ограничения практического использования / С. С. Артболевский // Региональные исследования. – 2008. - № 3. – С. 3–16; Artbolevskiy S. S. Zapadnyy opyt realizatsii regionalnoy politiki: vozmozhnosti ogranicheniya prakticheskogo ispolzovaniya / S. S. Artbolevskiy // Regionalnye issledovaniya. – 2008. - № 3. – S. 3–16
3. Базаренко Т. В. Внешнеэкономическая деятельность автономных сообществ Испании в контексте концепции «Европа регионов» : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. исторических наук : спец. 07.00.15 / Татьяна Владимировна Базаренко; Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего профессионального образования "Российский университет дружбы народов". – Москва, 2014. – 22 с. ; Bazarenko T. V. Vneshneekonomicheskaya deyatelnost avtonomnykh soobshchestv Ispanii v kontekste kontseptsii «Yevropa regionov» : avtoref. dis. na soiskanie uch. stepeni kand. istoricheskikh nauk : spets. 07.00.15 / Tatyana Vladimirovna Bazarenko; Federalnoe gosudarstvennoe byudzhethnoe obrazovatelnoe uchrezhdenie vysshego professionalnogo obrazovaniya "Rossiyskiy universitet druzhby narodov". – Moskva, 2014.- 22 s.
4. Бедерак Д. А. Эволюция региональной политики и выравнивание уровней экономического развития в Европейском Союзе / О. А. Бедерак // Управленец. – 2014. -

№ 2 (48). – С. 33 – 38 ; Bederak D. A. Evolyutsiya regionalnoy politiki i vyravnivanie urovney ekonomicheskogo razvitiya v Yevropeyskom Soyuze / O. A. Bederak // Upravlenets. – 2014. - № 2 (48). – S. 33–38

5. Белов В. Б. Региональное измерение Большой Европы / В. Б. Белов, А. А. Язькова // Идеи, реальность, перспективы. – Москва : Весь мир, 2014. – С. 620 – 637; Belov V. B. Regionalnoe izmerenie Bolshoy Yevropy / V. B. Belov, A .A. Yazkova // Idei, realnost, perspektivy. – Moskva : Ves mir, 2014. – S.620 – 637;

6. Бусыгина И. М. Региональная политика ЕС / И.М. Бусыгина // Европейский Союз для регионов. – Москва: РАН, 2003. – С. 62 – 68.; Busyigina I. M. Regionalnaya politika ES / I.M. Busyigina // Evropeyskiy Soyuz dlya regionov. – Moskva: RAN, 2003. – S. 62 – 68.

7. Вовканич С. Соціогуманістичний імператив регіональної політики / С. Вовканич // Регіональна економіка. – 2006. - № 2. – С. 26 – 35 ; Vovkanych S. Sotsiohumanistychniy imperatyv rehionalnoi polityky / S. Vovkanych // Rehionalna ekonomika. – 2006. - № 2. – S. 26 – 35

8. Дробот Г. А. К вопросу формирования и развития региональных экономических организаций / Г. А. Дробот // Вестник Московского университета. Серия 18. Социология и политология. – 2004. - № 2. – С. 98–115 ; Drobot G. A. K voprosu formirovaniya i razvitiya regionalnykh ekonomicheskikh organizatsiy / G. A. Drobot // Vestnik Moskovskogo universiteta. Seriya 18. Sotsiologiya i politologiya. – 2004. - № 2. – S. 98–115

9. Ерфан Є. А. Роль транскордонного співробітництва в системі сучасних тенденцій регіонального розвитку України / Є. А. Ерфан, К. С. Брензович, О. І. Глеба // Науковий вісник Ужгородського університету: економіка. – 2016. – Вип. 1(47), Т.1. – С. 50 – 56 ; Erfan Ye. A. Rol transkordonnoho spivrobitnytstva v systemi suchasnykh tendentsii rehionalnoho rozvytku Ukrainy / Ye. A. Erfan, K. S. Brenzovych, O. I. Hleba // Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu: ekonomika. – 2016. – Vyp. 1(47), T.1. – S. 50 – 56

10. Кондратьева Н. Региональная политика на перепутье / Н. Кондратьева // Европейский Союз в XXI веке: время испытаний / под ред. О. Ю. Потемкиной, Н. Ю. Кавешникова, Н. Б. Кондратьевой. – Москва : Весь мир, 2012. - С. 178-201 ; Kondrateva N. Regionalnaya politika na perepute / N. Kondrateva // Yevropeyskiy Soyuz v XXI veke: vremya ispytaniy / pod red. O. Yu. Potemkinoy, N. Yu. Kaveshnikova, N. B. Kondratevoy. – Moskva : Ves mir, 2012. - S. 178-201

11. Маев А. П. Концептуальні засади розбудови інституту регіонального управління в сучасній Україні: європейський та вітчизняний досвід : автореф. дис. ... канд. наук з державного управління : спец. 25.00.01 / Андрій Петрович Маєв; Одеський регіональний інститут державного управління. – Одеса, 2016. – 24 с. ; Maiev A. P. Kontseptualni zasady rozbudovy instytutu rehionalnoho upravlinnia v suchasniy Ukraini: yevropeyskiy ta vitchyzniani dosvid : avtoref. dys. ... kand. nauk z derzhavnoho upravlinnia : spets. 25.00.01 / Andrii Petrovych Maiev; Odeskiy rehionalnyi instytut derzhavnoho upravlinnia. – Odesa, 2016. – 24 s.

12. Моцелкова Н. Е. Региональная политика Европейского Союза : автореф. дис. ... канд. политических наук : спец. 23.00.02 / Наталья Евгеньевна Моцелкова; Московский государственный университет им. Ломоносова. – Москва, 2006. - 22 с. ; Moshchelkova N. Ye. Regionalnaya politika Yevropeyskogo Soyuza : avtoref. dis. ... kand. politicheskikh nauk : spets. 23.00.02 / Natalya Yevgenevna Moshchelkova; Moskovskiy gosudarstvennyy universitet im. Lomonosova. – Moskva, 2006. - 22 s.

13. Маковський С. О. «Європейська регіоналізація» як елемент розбудови системи багаторівневого управління в ЄС : автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.04 / Сергій Олегович Маковський; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2015. – 22 с. ;

Makovskiy S. O. «Yevropeiska rehionalizatsiia» yak element rozbudovy systemy bahatorivnevoho upravlinnia v YeS : avtoref. dys. ... kand. polit. nauk : spets. 23.00.04 / Serhii Olehovych Makovskiy; Kyiv. nats. un-t im. Tarasa Shevchenka. – Kyiv, 2015. – 22 s.

14. Полікарпова О. Регіональна політика ЄС: практичний досвід для України / О. Полікарпова // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2015. - № 3. – С. 101 –110 ; Polikarpova O. Rehionalna polityka YeS: praktychnyi dosvid dlia Ukrainy / O. Polikarpova // Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu. – 2015. - № 3. – S. 101 –110.

15. Региональная политика: зарубежный опыт и российские реалии / под ред. А.В. Кузнецова, О.В. Кузнецовой. – Москва : ИМЭМО РАН, 2015. – 137 с. ; Regionalnaya politika: zarubezhnyy opyt i rossiyskie realii / pod red. A.V. Kuznetsova, O.V. Kuznetsovoy. – Moskva : IMEMO RAN, 2015. – 137 s.

16. Савка О. В. Європа регіонів – основні тенденції розвитку регіональної політики ЄС / О. В. Савка // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія. Політологія. – 2014. – Вип. 9 – С. 159 – 163 ; Savka O. V. Yevropa rehioniv – osnovni tendentsii rozvytku rehionalnoi polityky YeS / O. V. Savka // Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia : Istoriiia. Politolohiia. – 2014. – Vyp. 9 – S. 159 – 163.

17. Семенко И. Группы интересов в Европейском Союзе: региональный аспект / И. Семенко // Международная экономика и международные отношения. – 1998. - № 4. – С. 26 – 34 ; Semenکو I. Gruppy interesov v Yevropeyskom Soyuze: regionalnyy aspekt / I. Semenکو // Mezhdunarodnaya ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniya. – 1998. - № 4. – S. 26 – 34.

18. Сорокина А. В. Зарубежный опыт реализации региональной политики на примере Испании [Электронный ресурс] / А. В. Сорокина. – Режим доступа : https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2360772; Sorokina A. V. Zarubezhnyy opyt realizatsii regionalnoy politiki na primere Ispanii [Elektronnyy resurs] / A. V. Sorokina. – Rezhim dostupa : https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2360772

19. Чужиков В. Модернізація регіональної політики в ЕС / В. Чужиков // Економіка України. – 2008. - №3. – С. 51-58 ; Chuzhykov V. Modernizatsiia rehionalnoi polityky v ES / V. Chuzhykov // Ekonomika Ukrainy. – 2008. - №3. – S. 51-58

20. Юилл Д. Основные характеристики региональной политики: европейский опыт [Электронный ресурс] / Д. Юилл. – Режим доступа : <http://ieie/nsc/ru:8101/~tasic/yull.htm> ; Yuill D. Osnovnye kharakteristiki regionalnoy politiki: evropeyskiy opyt [Elektronnyy resurs] / D. Yuill. – Rezhim dostupa : <http://ieie/nsc/ru:8101/~tasic/yull.htm>

21. Яровой Г. Регионализм и транграничное сотрудничество в Европе / Г. Яровой. – Санкт-Петербург : НОРМА, 2009. – 279 с. ; Yarovoy G. Regionalizm i trangranichnoe sotrudnichestvo v Yevrope / G. Yarovoy. – Sankt-Peterburg : NORMA, 2009. – 279 s.

22. Яровой Г. Региональная политика Европейского Союза / Г. Яровой, Е. Белокурова. – Санкт-Петербург : Норма, 2012. — 369 с. ; Yarovoy G. Regionalnaya politika Yevropeyskogo Soyuza / G. Yarovoy, Ye. Belokurova. – Sankt-Peterburg : Norma, 2012. — 369 s.

23. The European Union explained regional policy [Electronic resource]. – Mode of access : http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/brochures/2014/the-eu-explained-regional-policy-making-europes-regions-and-cities-more-competitive-fostering-growth-and-creating-jobs.

24. Treaty Establishing Economic Community Rome [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.ab.gov.tr/files/ardb/evt/1_avrupa_birligi/1_3_antlasmalar/1_3_1_kurucu_antlasmalar/1957_treaty_establishing_eec.pdf

25. Council decision 75/185/ EEC of 18 March 1975 [Electronic resource]. – Mode of access : <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/dcaa0653-252c-4f33-8f55-0415ee931d29/language-en>

26. Allen D. The Structural funds and cohesion policy : Extending the bargain to meet new challenges / D. Allen // Wallace H. Policy-Making in the European Union / H. Wallace, M. A Pollack; A. R Young. – Oxford : Oxford University Press, 2010. - P. 229-252.

Стаття надійшла до редакції 05.12.2016 р.

O. Grynko

HISTORY OF FORMATION AND STAGES OF DEVELOPMENT OF EUROPEAN UNION'S REGIONAL POLICY

In the article were analyzed approaches to the definition of the beginning and the stages of formation of EU regional policy. In modern historiography, which is dedicated to the study of the EU regional policy there are no common assessment on how it started, and on the allocation of the stages of its development. The author consider existing approaches to the periodization of the EU regional policy and the criteria that the authors lay as a basis for the proposed periodization of regional policy. Therefore, the criteria depends on the aspect of regional policy, which analyzed. Economists as criteria for periodization accept changes in economic and financial mechanisms of regional policy, transformation of its objectives. Political scientists emphasis on the qualitative changes that occur in the nature of relations "center-regions" and the transformation of the latter in equal partners in the political process. Some researchers determined the criteria for the periodization of the nature of the legal framework for regional policy and quantitative changes in the composition of the EU.

Key words: EU, regional policy, integration, region.

УДК 327.5

І.І. Зельманович

«ЗАМОРОЖЕНІ» КОНФЛІКТИ, ЯК ІНСТРУМЕНТ ГЕОПОЛІТИЧНОГО ПРОТИСТОЯННЯ

У статті аналізується природа «заморожених» конфліктів, причини їх виникнення та складнощі їхнього врегулювання. Розкривається місце та роль «заморожених» конфліктів в геополітичному просторі та наслідки які вони можуть мати, як для регіональної, так і для глобальної системи безпеки. А також зроблено спробу виявити інтереси провідних держав світу в зонах «замороженого» протистояння.

Ключові слова: конфлікт, «заморожений» конфлікт, пострадянський простір, врегулювання конфліктів, геополітичний простір, Російська Федерація, США.

Постановка проблеми. На початку ХХІ однією з найбільш глобальних проблем людства є проблема встановлення міжнародного миру та безпеки. Адже, сьогодні в світі за різними оцінками нараховується близько сорока гарячих точок. При цьому постійно збільшується число жертв, як серед цивільного населення, так і серед військових в результаті збройного протистояння.

Особливу увагу в цьому плані викликають «заморожені» конфлікти, які з стадії гострого протистояння перейшли в стадію напружених, так званих «тліючих» конфліктів. Проте, як показує практика часто політичне чи військове затишшя